

Az őslakosság autonóm pártjának nagygyűlése Técsőn

Korláth Endre és Spolarich János programbeszède

Técső, február 29.

(Saját tudósítónktól.) Szerdán tartotta nagygyűlését az őslakosság autonóm pártja a técsői városháza nagytermében. A lelkes tömeg zsúfolásig megtöltötte a tanácstermet, ugyanígy, hogy alig lehetett ott mozogni. Ezúttal még a nők is nagyobb számban jelentek meg, hogy dokumentálják azt, hogy a választásból ők is ki akarják venni a részüket.

A gyűlést Ács Lajos Sámuel helyi elnök nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket.

Korláth Endre, a párt listavezetője megmagyarázta, hogy a listát miért nevezték el az „őslakosság autonóm pártja listájának. Már 1920-ban kialakult az a világos fölismerés, hogy csak egységes fronton érvényesíthetünk kis számunknál fogva. Bár különböző pártok alakultak — így Técsőn a magyar kiscgazdapárt —, azok egy szövetségben tömörültek. A ruszinok, szlovákoknak, németeknek, románoknak és magyarnak egy a baja s azért össze kellett fognunk.

— Mindnyájan — mondotta — követeljük az autonómiát, vagyis azt, hogy az őslakosság maga intézkedjék a maga sorsa fölött. Magunk akarjuk hozni a törvényeket, amelyek szerint élni akarunk.

Majd kiemelte, hogy a párt vezetési és népszövetségi útján kikényszerítették a választások elrendelését és így folytatta beszédét:

— Mi először a kormányhoz mentünk. Én voltam az, aki egy kétszáztagú küldöttséget vezettem Prágába. A köztársasági elnök nem fogadott bennünket. A kormány tagjai mindenfelől ígértek, de nem adtak semmit. Azután mentünk csak a külföld elé, amikor itt már hiába kopogtattunk.

Korláth szavait Szöllösi László tolmácsolta ruszinul.

Nagy Sándor, a magyar kiscgazdapárt főtitkára beszélt azután és a gömöri gazdák üdvözlését tolmácsolta. A kiscgazdapártnak egyetlen gondolata, hogy szabadabb, boldogabb népet teremtsen, amelynek alapköve a földműves. Ha ez boldogul s jó módban van, boldogul utána az iparos, a keerskedő, a hivatalnok, az állam, mindenki. Erő, egyöntetűség, fegyelem kell hozzá, hogy akarataikat érvényesítsék. Egy az egészért s az egész egyért. Vállalja a válhoz s akkor még a pokol kapui sem vesznek erőt rajtuk.

Spolarich János, a nagyszöllősi keresztényszocialista párt elnöke emelkedett azután szólásra.

— Mi, keresztényszocialisták — mond — mindig az őslakosság autonómiájáért és jogaiért harcoltunk. De csak a szeretet erejével akarunk harcolni s népünket fölvilágosítani. Együtt harcoltunk az itteni őslakossággal a szabadságért a török ellen. Közös jogainkat 1848-ban is együtt vívtuk ki. Szabadságharcunkban külföldiek is részt vettek. Guyon angol volt, Damianich szerb, Pöltenberg német, Behm lengyel. A francia képviselőházban ekkor mondotta egy képviselő, hogy a távol Keleten van egy nép, mely saját vérvével írta be nevét a történetbe. Forradalmat hirdettek, de a lelkek forradalmát, ahol ember és ember megérti egymást, mint a fa, amelynek ágai összehorolnak. Mi nem széthuzni, hanem összehajítani akarjuk ez ágakat. Sohasem volt itt oly lobogó gyűlölet, mint amilyet a mai rendszer megteremtett. Ékezt vertek itt nemcsak a magyar és ruszin, de a ruszin és ruszin közé is. Ez a munka hasztalan, mert ruszin testvéreink meg fogják látni, hogy közös fronton, egységesen kell harcolnunk az őslakosság jogaiért.

Demjén András bátyui kiscgazda talpraesett beszédében azt jelentette ki, hogy őt esztendőre az ígért földjén lakunk. Aki hisz az ígéretekben, az nem jön velünk, de aki az ígéretekkel már betelt, az velünk fog tartani.

Isaák Imre a népszónok minden rutin-jával, népies példákkal, hasonlatokkal és kisczólásokkal fűszerezett beszédében megköszönte, hogy miért nem lehet ő kormány-párti? Nem lehet az, mert a kormány minden erejével azon van, hogy a magyarság zsebéből kivége a pénzt. Igérnek mindent, de nem adnak semmit. A gimnáziumért már régóta harcolunk s most egyezzer megígérnek, ígérnek a reformátusoknak, katolikusoknak papnevelőt, sőt a görögkatolikusoknak már meg is adták a főiskolát — Száldoboson, ahol hat hónap alatt kocsikból papokat nevelnek. A vagyonlétszám, a földreform, a hadikölcsön mind azt bizonyítja, hogy a

magyar nem lehet kormánypárti. Kormány-párti legföljebb csak akkor lehetne, ha jönne egy kormány, amely az őslakosságnak minden öt megillető jogát megadja. De addig vérszerződést kell kötnünk a ruszinokkal, románokkal, németekkel, szlovákokkal, hogy együtt haladjunk és együtt vívjuk ki jogainkat.

A szavatatartó Hodzsa

A ruszinszkói magyar választók figyelmébe

Handalbustyaháza, február 29.

(Saját tudósítónktól.) A Csánki-párt óriási hazugságait öles plakátokon hirdeti Ruszinszkó legkisebb községében is. Egyszerűsre dicsőíti Hodzsát. Azt a Hodzsát, aki egy magyar küldöttség előtt, amely feltárta iskolai sérelmeit, így nyilatkozott: „Le-súlyodt-e már a magyar kultúra a ruszin nyelvűjára?” Azt a Hodzsát, aki nem a ruszin kultúrát akarja emelni, hanem a magyart akarja minél mélyebbre sülyeszteni.

Dicsőíti a földosztást, amelyet Salamonban oly nagyszerűen hajtottak végre, hogy mindenki kapott földet, csak a szegény nép nem. Egy bankigazgató négy százhatvan, három cseh pedig háromszázötven hol-

dat kapott. Bátyuban is kaptak az idegen telepesek földet, de bezzeg felkopott az álluk az odaváló szegény magyaroknak.

Ez mind Hodzsa műve. Azé a Hodzsáé, aki a csallóközi magyarság földjét szláv telepeseknek akarja adni, mert szerinte ott szlávok laktak ezer év előtt.

A handalbustyaházi kincstári fűrésztelap alkalmazottainak is megmutatta Hodzsa, hogy mily igazságos az őslakossággal szemben. A múlt év augusztusában egy küldöttség kereste föl az Ungváron tartózkodó Hodzsát s kérte, hogy hátralékos fizetésüket folyósítsa és véglegesen alkalmazzon őket. A miniszter ur becsületszavára fogadta, hogy megadja mindkettőt, csak lojalitást kért tőlük cserébe. Nem lojalitást, de hiperlojalitást van bennük szegényekben, hisz moccanni sem mernek. Ők szegények megtartották szavukat, csak a miniszter, a nagy és hatalmas, feledkezett meg róluk. Mindenütt megkapták már a hátralékos fizetésüket, csak Bustyaházán nem; mindenütt véglegesítették a hasonló alkalmazásban lévőket, csak Bustyaházán és Rahon nem.

A miniszter ur ígérte a községi választások előtt tette, a mostani választások előtt is biztosan megismétli, de hogy mikor váltja be, azt senki sem tudja és senki sem fogja megélni.

Visszaemlékezés a dobsinai jégbarlang most elhalt felfedezőjére

Hagyan fedezték föl Szlovenszkó világhírű nevezetességét

Lapunk egyik számában megírtuk egy rövid hír keretében, hogy Ruffinyi Jenő, bánya-főtanácsos, Dobsina város főmérnöke, az ottani jégbarlang egyik felfedezője, hetven-hét éves korában elhalt. Ez alkalomból nem lesz érdektelen a világhírű jégbarlang felfedezéséről megemlékezni, annál inkább, mert e nyáron lesz ötven éve, hogy a barlangot a közhasználat számára megnyitották.

A jéglyuk

A Dobsina város tulajdonában levő Ducsai-hegy vadászterületén már emberemlékezett óta ismerték a dobsinai vadászok az ugynevezett jéglyukat, honnan társas lakomák alkalmából egy-egy fiatalabb, merészebb vadász a meredek szikla alatti jégduból jégcsapokat hozott fel, az elmaradhatatlan vadászital lehűtésére. Az ötvenes évek elején néhai Nehrer Mátyás, a későbbi rozsnói vasgyáros, figyelmeztette Dobsina város vezető férfait, hogy az ismeretes jéglyuknak az ott észlelhető nagy légmozgás után ítélve, okvetlenül folytatásának kell lennie. Ezt a megfigyelését közölte az akkori selmeci bányakadémiaőr Dobsinára visszatért Ruffinyi Jenővel is, ki egy vadászat alkalmával be-bélt a jéglyukba, ahonnan a puszkadörrenésre hosszantartó dübörgő visszhang felelt. Ruffinyi akkor eltökélte, hogy a jéglyukat kikutatja. 1870 július 15-én a szükséges kötelekkel, létrákkal, hegyes botokkal és más segédeszközökkel felszerelve, elindult a kérdéses helyhez. Ruffinyi kíséretében voltak még Láng Gusztáv honvédhadnagy, Fehér Sándor dr. dobsinai orvos és Mészáros Endre városi tisztviselő.

A felfedezés története

Gondos előkészületek után Ruffinyi Jenő derekára kötött egy övet, mely egy erős kötéltől volt erősítve: a kötelet pedig egy forgatható fahengerre csavarták. Ruffinyi egyik kezében zsinórt tartott, mely csengővel végződött és jeladásra szolgált. Dereken egy bányamécs függött. Minden eshetőségre elkészülve, különböző csengőjelekben állapodott meg társaival, majd halál-megvető elszánt-sággal csuszott be a földalatti üregbe s csakhamar eltűnt a sötét, fagyos lehelő jégvilágban. Életveszélyes vállalkozás volt ez. Közel két óráig kellett a beomlott kötőrmelék, összehányt fatörzsdarabok, gazzal tömődött sziklahasadékok közt utat keresnie, hol sima meredek jégparton csuszott lefelé, hol ismét vissza kellett kuszni, majd jobbra, majd balra bujkálnia, mindenütt a csillogó jég irányában haladva. A vakmerő kutató nem sokára egy tágabb ürbe ereszkedett le, honnan egy hatalmas jégcsarnokba jutott, a mostani kis-terembe, hol egy sima jégdomb tetején állt

meg, majd hátán csuszott lefelé és az előtte levő síkos jégpadlón sebesen futott előre dobogó szívvel, örömtől elfojtott lélekzettel.

A felfedezett hatalmas jégterem felületét, valamint az ott talált három jégoszlopot, kezdetleges bányamécseivel világította meg Ruffinyi, amely persze gyenge fényt árasztott a nagy sötétségben. Körülötte siri csend és pokoli sötétség, csak mécsese vetett elébe egy pár méternyire egy halvány fénysávot. Izgatottan futott vissza a nyíláshoz és reszkető hangon kiáltott föl a kínos várakozásban levő társaihoz.

— Fiúk csak előre, le utánam! Csodás jégvilág van idelel!

Ruffinyi segítőitársai mohó kíváncsisággal egymás után kusztak le a jégbarlang előcsarnokába. A bátor kutató derekára kötött s kívül végződött kötélt Ariadne fonala lett.

A barlang felfedezésének hírére a visszavert Ruffinyit és társait nagy ovációval fogadta Dobsina bányaváros közönsége, a barlang felfedezéséről pedig jegyzőkönyvet vettek fel, melyet a város levéltárában helyeztek el örök emlékül. A barlang neve Dobsinai-jégbarlang, de Ruffinyi-barlangnak is hívják.

Ruffinyi Jenő a barlang felkutatásához használt eszközöket mindhaláláig ereklve gyantán őrizte meg s e tárgyakat a Dobsina város által létesítendő városi muzeumba fogják elhelyezni.

Egy természettudós csodálata

Hogy milyen hatással van a jégbarlang a világlátott természettudósokra is, idézzük erre nézve az Eperjesen elhalt Pelech János dr. gömör-kishontmegyei tb. dobsinai főorvosnak a barlangot ismertető kiváló munkáját. Pelech János dr. volt az első, aki a dobsinai jégbarlangot tudományosan és szakszerűen, de azért mégis vonzóan ismertette a nagyközönség részére. A jégbarlang természeti szépségének láttára első benyomásától a világlátott tudós, Pelech János dr. így írt: „Láttam a viághírű Adelsbergi-barlangt, bejártam a 9 km. hosszú Aggteleki cseppkőbarlang hatalmas labirintjait és ámulattal gyönyörködtem változatos cseppkőalakzataiban; meghatóttan állottam a Niagara partján, hallgatva az óriási zuhatag menydörgő szózatát, letekintettem az Alpok szédítő csucsaírói a borzalmas mélységekbe, a tátongó hegyszakadékokba, a Vezuv füstölő kráterének fojtó kénzuga közvellen közelből hatott érzéseimre: a Nagy-oceán zajló áradatja, meg a sivar glecserek holt világa megígérték lényemet. A természetnek e rendkívül alkotása: óriási nyilvánulási bámulatra és csodálkozásra indítottak, nagyszerű és megragadók azok, de meg kell mégis vallanom, hogy bár nagyszerűség tekintetében

páratlanul állanak is, mindazonáltal egyik sem annyira megkapó, mint a dobsinai jégbarlang.”

A jégbarlang kiterjedése 8874 négyzetméter, ebből jégterület 7171 négyzetméter, jéggel nem borított sziklás felület 1703 négyzetméter, mely a barlangnak ugynevezett Pokol nevű része.

A barlangban levő jégtömeget néhai Ruffinyi Jenő százötvenezer köbméternél többre becsülte, amely — egy köbméter jeget 9.1 métermázsának számítva — másfél millió métermázsánál többet nyom. E roppant mennyiség jég egy részével, anélkül, hogy a jégbarlang szépségét távolról is csorbítaná, könnyen segítettek 1874-ben Bécs város jéginségén, amikor még nem voltak műjéggyárak.

A barlang számos jégürege közül kiválik a Nagyterem... Egész padozatát tükörsima jég alkotja, félve lépünk rá, hogy el ne csusszunk. Lábaink alatt a lehullott ezer jégkristály recseg-ropog. A felfedezés első éveiben, 1872-ben, 1626 négyzetméter volt a nagyterem kiterjedése, de azóta folyton vastagodnak, ma a sikterület, ahol 1893 óta minden nyáron folyik a korcsolyázás, mintegy 560 négyzetmázsól. Magyarországnak ezt az egyetlen nyári korcsolyapályáját nagy élvezettel használták ki a műkorcsolyázás budapesti fanatikus hívei.

A dobsinai jégbarlang páriát ritkító örökös jégpályáját 1893 óta, azaz 30 év alatt igen sok ismert műkorcsolyázó kereste fel és mutatta be fényes jégünnepek keretében évek során a külföldi és hazai turistáknak korcsolyaművészetét, 1894 július 18-án ott láttuk a magyar műkorcsolyázás most már elhunyt bajnokait: Porzolt Gyulát, Tergovcsics Jenőt és Dezső Arturt. Azóta a régi gárdából ott jártak: Meszléry Tivadar, ifj. Urbáry Sándor műkorcsolyázók és számos budapesti és vidéki hölgykorcsolyázó.

Ezidén, július közepén, ha a hatóságok akadályt nem gördítenek, a budapesti Vén Fiúk közül mindazok, akik az 1893. évi első nyári korcsolyázáson résztvettek, fölkeresik a Dobsinai-jégbarlangot és egy korcsolyaverseyt rögtönöznek a pompás jéggel rendelkező Nagyteremben. Markó Miklós.

A rimaszombati magyarság felebbezése a bírósági eljárás rendezése ügyében

Rimaszombat, február 29.

(Saját tudósítónktól.) Jelentettük, hogy Hanes Emil járási főnök megsemmisítette a képviselőtestület határozatát a bírósági eljárás rendezéséről azzal a megokolással, hogy a képviselőtestület túllépte illetékességét. E határozata ellen most huszonöt képviselőtestületi tag felebbezést nyújtott be, amelyben előadja, hogy az alkotmány 116. szakasza szerint mindenkit, tehát a községi képviselőtestületeket is megilleti a kérvényezési jog, még pedig annál inkább, mert a felelő és rimaszombati járáskor egyeztetése Rimaszombat székhellyel lényegesen összefügg a város gazdasági érdekeivel. Mivel a határozat sem a törvényt nem sértette, sem a képviselőtestület hatáskörét nem lépte, sem pedig a község javát nem veszélyeztette, a jegyzőt nem illette meg a vétőjog, amiért is azt el kell utasítani.

Lengyelország és a kisantant

Varsó, február 29.

A szomszédok tegnap ülésén befejezték a vitát Zamojszky külügyminiszter expozéjával. A vita után Zamojszky a többi között a következőket mondotta: Lengyelország békére törekszik és okvetlen szüksége van a népszövetségnél való állandó képviselőre. Hogy a népszövetségi helyzetét megerősítse, mindenekelőtt vitás kérdéseinek likvidálására kell törekedni és a népszövetség többi államaival való szorosabb összeköttetést keresni. A balti államokkal ebben az ügyben már megegyeztek és hasonló egyezményt kell keresni a többi államokkal is. Ami a kisantantot illeti, úgy Lengyelországnak az az érdeke, hogy a kisantant ereje és egysége sértesen maradjon. A kisantantot alkotó államoknak az az érdeke, hogy a saintgermaini békeszerződés, valamint a többi szerződések szoros betartását védelmezzék. Lengyelország ezekben a szerződésekben a kisantant-államokkal egyenlő mértékben van érdekeltve, úgy, hogy Lengyelország politikája és a kisantant politikája ebben a kérdésben egy irányban halad. Lengyelországnak Csehszlovákiával való viszonyának javítására kell törekedni és a külügyminiszter kijelentette, hogy ilyen értelemben fog dolgozni. Annak ellenére, hogy Lengyelország politikája a Franciországgal való szövetségen alapul, ezért Lengyelország közeledése az antant államaihoz, különösen pedig Angliához, nincs kizárva. Beszéde végén a miniszter a danzigi és a fieneli kérdéssel foglalkozott.

Menyasszonyi kelengyék áruháza

Saját készítményű finom férfi és női fehérnemű, asztalterítők és mindennemű lenárú

Arusítás nagyban és kicsinyben

ECKSTEIN SEMI PRÁGA PŘÍKOPY 14. I. em.